

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Vrchní soud v Olomouci rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jana Zavrtálka a soudců JUDr. Ladislava Bognára a JUDr. Pavla Koláře v právní věci žalobců **a) nezl** [redacted], nar. [redacted], bytem [redacted] [redacted] (se souhlasem opatrovnického soudu daným rozsudkem Městského soudu v Brně č.j. 24 Nc 12/2011 – 14 ze dne 9.5.2011), **b)** [redacted] [redacted], nar. [redacted], bytem [redacted], obou zastoupených Mgr. Zuzanou Candigliotou, advokátkou, Brno, Burešova 6, proti žalované **Zdravotnické záchranné službě Jihomoravského kraje, příspěvkové organizaci**, se sídlem Brno-Bohunice, Kamenice 798/1, PSČ 625 00, zastoupené JUDr. Janem Machem, advokátem, Praha 1, Vodičkova 709/33, o ochranu osobnosti, k odvolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 26.2.2016, č.j. 24 C 3/2011 – 572,

t a k t o :

I. Rozsudek krajského soudu se **p o t v r z u j e .**

II. Žalovaná je povinna zaplatit každému ze žalobců na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 6.365,- Kč, a to do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám advokátky Mgr. Zuzany Candiglioty.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem krajského soudu bylo rozhodnuto tak, že bylo žalované uloženo zaslat žalobkyni b) omluvný dopis a dále jí bylo uloženo zaplatit každému ze žalobců na náhradě nemajetkové újmy v penězích 50.000,- Kč a na náhradě nákladů řízení částku 50.191,60 Kč. Konečně pak bylo rozhodnuto tak, že žalovaná je povinna zaplatit na náhradě nákladů řízení státu částku 3.000,- Kč a na soudním poplatku Krajskému soudu v Brně částku 5.000,- Kč.

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná včas odvolání, jímž se domáhala jeho změny tak, aby žaloba byla zcela zamítnuta a odvolání odůvodnila tím, že ve věci rozhodl vyloučený soudce, neboť tomu nasvědčuje jeho postup v řízení s tím, že má zaujatý poměr k projednávané věci a není objektivně způsobilý ji posoudit a spravedlivě rozhodnout. Jde o to, že zcela nestandardně a bezdůvodně vyhrožoval některým svědkům, kteří nevypovídali ve prospěch žaloby kriminalizací, nestandardně také probíhal výslech soudního znalce z oboru zdravotnictví, odvětví neonatologie MUDr. Jozefa Macko, Ph.D. tak, že kdykoli tento znalec začal odpovídat na některou otázku způsobem, který nasvědčoval spíše neoprávněnosti žaloby, byl soudcem okamžitě přerušen, nebylo mu umožněno souvisle dokončit větu ani odpověď na zadanou otázku a byla položena otázka jiná. Již na počátku jednání soudu dne 26.2.2016 sdělil soudce, že od doby, kdy ve věci rozhodoval odvolací soud, došlo ke změně právního stavu, když identifikoval rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva a rozhodnutí Ústavního soudu i Nejvyššího soudu ČR a vyvozoval z nich oprávněnost žaloby. Tím napovídal žalující straně, jak má argumentovat, ač jednání bylo na samém počátku. Vytýkal dále krajskému soudu, že zamítl provedení důkazů znaleckým posudkem, který měl všechny zákonem požadované náležitosti z oboru zdravotnictví, odvětví urgentní medicína, vypravovaným MUDr. Ilijou Deylem, který byl předložen žalovanou stranou. Vytýkal rovněž krajskému soudu nesprávný výklad ust. § 23 odst. 3 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění platném v době, kdy došlo k posuzované události ve vztahu k čl. 6. odst. 5 Úmluvy o ochraně lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny, podle kterého může být proveden zákrok na osobě, která není schopna dát souhlas pouze tehdy, pokud je to k jejímu přímému prospěchu. Není-li nezletilá osoba způsobilá k udělení souhlasu se zákrokem, musí být k zákroku dáno svolení jejího zákonného zástupce a přitom podle výše zmíněného článku lze souhlas kdykoliv odvolat, je-li to v nejlepším zájmu dotčené

osoby. V daném případě rodiče nezletilého původně souhlasili s převozem novorozence do nemocnice, posléze pak oznámili pracovníkům zdravotnické záchranné služby změnu svého rozhodnutí s tím, že odvolávají svůj souhlas s hospitalizací novorozence, na to však neměli právo, neboť tento postoj nebyl v nejlepším zájmu dotčené osoby, jak to vyžaduje výše citovaný článek Úmluvy. Přitom dle názoru odvolatelky není možné, aby si lékař nechal podepsat od rodičů či opatrovníka negativní revers a upustil od předběžných opatření. V daném případě bylo přinejmenším nezbytné provedení vyšetřovacích úkonů k tomu, aby bylo zjištěno, zda život a zdraví novorozence nejsou akutně ohroženy. Otázka, zda zdravotní stav dítěte v daném případě vyžadoval bezprostřední zdravotní péči, která, pokud by nebyla poskytnuta, ocitl by se novorozenec v ohrožení, je otázkou medicínskou. Teprve poté, když bude na tuto otázku řádně odpovězeno z medicínského hlediska, může soud zaujmout stanovisko z hlediska právního, při znalosti skutečného ohrožení či neohrožení dítěte, pokud by bylo ponecháno v původním prostředí bez jakéhokoliv dalšího vyšetření či ošetření. Toto medicínské posouzení je k dispozici ve formě znaleckých posudků, tak ve formě listinných důkazů a výpovědí znalce MUDr. Jozefa Macko, Ph.D. před soudem. Tento znalec uvedl, že postup Dr. Zodla nepovažuje za postup v rozporu s pravidly lékařské vědy. Jeho postup byl veden prostým strachem a obavou o osud dítěte za situace, kdy neznal průběh porodu a neměl dostatek informací o dosavadním průběhu poporodní adaptace novorozence, neměl dostatek osobních zkušeností s vyšetřováním novorozence a diagnostikování případných odchylek poporodní adaptace novorozence, byl veden obavou o případnou ztrátu krevního oběhu z cirkulace dítěte či ztrátou tělesné teploty novorozence. Lékař žalované pracoval v extrémně nepříznivé situaci, ale jednotlivé okolnosti při vyžádané asistenci při lékařské pomoci svědčily pro možné ohrožení života a zdraví. Situaci ale není možné posuzovat ex post (při znalosti výsledku), ale principem ex ante s přihlédnutím k celkové situaci na místě zásahu, možnostem přednemocniční péče a s ohledem na zájem dítěte, které má právo na nejvyšší a nejbezpečnější lékařskou péči. Soud prvního stupně však z tohoto expertního znaleckého vyjádření nevycházel a zaujal stanovisko v rozporu s provedenými důkazy. Krajský soud navíc opakovaně nerespektoval kasační pokyny odvolacího soudu, které jsou závazné.

Žalobci navrhli potvrzení rozsudku krajského soudu jako věcně správného.

Odvolací soud se nejdříve zabýval námitkou žalované, že rozhodl vyloučený soudce, neboť v takovém případě by bylo nutno rozsudek krajského soudu zrušit.

Podle ust. § 14 odst. 1 a 4 o.s.ř. soudci a přísedící jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Důvodem k vyloučení soudce (přísedícího) nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce (přísedícího) v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Námitka, že soudce měl jiný, než úřední poměr k věci, není důvodná nejen proto, že je dovozována z postupu soudce v řízení v této věci, ale i pro její opožděnost a další důvody podrobně rozebrané v odůvodnění tohoto rozsudku. Z vyjádření soudce k této námitce vyplývá, že jeho poměr k účastníkům řízení, k jejich zástupcům a k věci je jen úřední a nelze proto shledat nic, co by zakládalo důvod k pochybnostem o jeho nepodjatosti.

Krajský soud proto nepochybil, pokud dle ust. § 15b odst. 2 o.s.ř. ve věci rozhodl, aniž předtím předložil věc k rozhodnutí o námitce nadřízenému soudu.

Vrchní soud přezkoumal rozsudek krajského soudu, jakož i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné. Krajský soud učinil správná skutková zjištění, která vrchní soud přejímá a na která pro stručnost zcela odkazuje a z nich také dovodil naprosto přiléhavé právní závěry, které rovněž odvolací soud přejímá a na která rovněž pro stručnost zcela odkazuje. Krajský soud se věcí zabýval velmi pečlivě a jeho rozhodnutí je nadstandardně kvalitně odůvodněno, takže k jeho skutkovým zjištěním a právním závěrům není co dodat.

Krajský soud především správně vycházel z judikatury Ústavního soudu ČR a Evropského soudu pro lidská práva při výkladu ust. § 23 odst. 3 zákona o péči o zdraví lidu, účinném v době zásahu, podle kterého, je-li neodkladné provedení vyšetřovacího nebo léčebného výkonu nezbytné k záchraně života nebo zdraví dítěte anebo osoby zbavené způsobilosti k právním úkonům a odpírají-li rodiče nebo opatrovník souhlas, je ošetřující lékař oprávněn rozhodnout o provedení výkonu. Toto ustanovení se týká dětí, které nemohou vzhledem ke své rozumové vyspělosti posoudit nezbytnost takového výkonu. Jde o rozhodnutí Ústavního soudu ČR sp. zn. I.ÚS 1565/14 ze dne 2.3.2015, podle kterého k zásahům činěným v zájmu dítěte proti vůli matky při porodu a poporodní péči o novorozence je nezbytné skutečné a bezprostřední ohrožení života a zdraví nenarozeného dítěte a dále pak o rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Hanzelkovi proti České republice ze dne 11.12.2014 č. stížnosti 43643/10, podle kterého umístění stěžovatele přes výslovný nesouhlas jeho rodičů vedoucí k hospitalizaci stěžovatelky, která nechtěla ponechat své dítě samotné, se dotýká jejich soukromého života. Pojem soukromého a rodinného života zahrnuje i právo matky rozhodnout o léčbě a tedy i o hospitalizaci jejího dítěte. Převzetí péče o novorozence ihned po narození představuje extrémně tvrdé opatření a musí být dány obzvláště naléhavé důvody, aby mohlo být dítě matce proti její vůli ihned po narození odňato. Bezprostřední ohrožení tak musí být skutečně prokázáno. Lékařská zpráva, v níž se bez dalších podrobností uvádí jen to, že vzhledem ke krátké době po narození je dítě, pakliže bude mimo nemocniční péči ohroženo na zdraví, a event. i na životě, je pro tyto účely nedostačující právě jako to, pokud lékař hovoří o jakési obecné hrozbě, aniž vychází z konkrétních okolností. Přitom dle stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn 13/2007 ze dne 14.4.2010 k výkladu vyloučení neoprávněnosti zásahu do osobnostních práv fyzické osoby publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 54, ročník 2010, platí, že zůstává na původci zásahu, aby

prokázal, že k zásahu došlo po právu, tj. že je dána okolnost, která neoprávněnost (protiprávnost) zásahu vylučuje.

K těmto rozhodnutím došlo po vydání posledního zrušovacího rozhodnutí odvolacího soudu, přičemž pokyny odvolacího soudu obsažené v tomto zrušovacím rozhodnutí nejsou v souladu s výše uvedenými judikáty. To krajský soud opravňovalo k tomu, aby se těmito pokyny, které by byly jinak závazné, neřídil.

Jak však vyplynulo z tvrzeného dokazování, žádné obzvláště naléhavé důvody, pro které by mělo být novorozené dítě ihned po narození odňato matce proti její vůli a dokonce odvezeno do nemocnice bez ní, shledány nebyly, bezprostřední ohrožení nebylo nikterak prokázáno. V tomto směru tedy ve smyslu výše uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu žalovaná neprokázala oprávněnost svého postupu po narození žalobce a), a to ani pokud jde o tvrzenou okolnost spočívající v poklesu tělesné teploty novorozence. Naopak z provedených důkazů vyplývá, že v době příchodu Dr. Zodla bylo dítě zcela v pořádku, včetně teploty dítěte, které bylo zahříváno svou matkou, když v té době bylo s ní spojeno pupeční šňůrou, jejím vlastním tělem, takže ke snížení tělesné teploty muselo dojít poté, co tento lékař ošetřil pupeční šňůru a kdy již novorozenec nebyl zahříván teplem matky, která na naléhání tohoto lékaře se připravovala na odvoz do nemocnice spolu s dítětem. Tento časový interval trval asi hodinu, tedy od příjezdu Dr. Zodla do odjezdu z bytu, popř. mohlo dojít ke snížení teploty během transportu sanitou do nedaleké nemocnice. Po celou tuto dobu bylo dítě v péči tohoto lékaře, jehož povinností bylo právě zajistit, aby nedošlo k podchlazení. Postup tohoto lékaře, který trval na tom, aby dítě bylo ihned převezeno do nemocnice, a to i bez matky, když matka s tímto postupem nesouhlasila, nebyl správný. Po ošetření pupeční šňůry pak měl lékař souhlasit s tím, že matka, jak sama uvedla, se během několika hodin sama s dítětem do nemocnice dostaví k provedení případných dalších vyšetření. Na tom nic nemění to, že jeho postup byl veden strachem a obavou o osud dítěte v důsledku jeho nedostatečných osobních zkušeností, jak to uváděl znalec MUDr. Jozef Macko, Ph.D. ve svém doplnění znaleckého posudku. Žalovaná se mylí, pokud má zato, že za situace, kdy ze znaleckého posudku vyplývá, že tento lékař jednal lege artis, pak k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv žalobců dojít nemohlo. V této souvislosti je nutno uvést, že nadměrná, zbytečná péče, která z logiky věci nemůže být non lege artis, však může na druhé straně představovat neoprávněný zásah do osobních práv žalobců, a to neoprávněný zásah do soukromí ve smyslu výše citovaných judikátů. Krajský soud proto správně dovodil, že došlo k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv žalobců, a to ve značné míře, když, jak vyplývá z citovaného judikátu, převzetí péče o novorozence ihned po narození představuje extrémně tvrdé opatření. Protože důkazy navrhované žalovanou, které krajským soudem provedeny nebyly, neměly prokazovat, že tu byly obzvláště naléhavé důvody, aby mohlo být dítě matce proti její vůli ihned po narození odňato, jsou tyto důkazy s ohledem na výše uvedené nadbytečné.

Protože omluva, která byla uložena žalované omluvným dopisem zaslat, je přiměřená, a rovněž výše náhrady nemajetkové újmy v penězích byla posouzena

jako zcela přiměřená a bylo rozhodnuto správně o náhradě nákladů řízení a soudním poplatku, byl rozsudek krajského soudu ve smyslu ust. § 219 o.s.ř. jako ve výroku věcně správný potvrzen.

Žalobci měli v odvolacím řízení plný úspěch, a proto jim byla přiznána plná náhrada nákladů řízení ve smyslu ust. § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o.s.ř. Tyto náklady spočívají v nákladech za právní zastoupení. S ohledem na skutečnost, že žalobci v tomto řízení nemají postavení nerozlučných společníků, neboť každý ze žalobců uplatňuje ochranu vlastního osobnostního práva, je proto žalovaná povinna zaplatit každému ze žalobců částku 6.365,- Kč, která představuje odměnu za dva úkony právní služby dle § 11 odst. 1 písm. k) a g) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif (dále jen AT) – vyjádření k odvolání a účast u jednání odvolacího soudu, když odměna za jeden úkon činí dle § 9 odst. 4 písm. a) AT ve spojení s § 7 bodu 5 AT a § 12a odst. 1 AT 2.480,- Kč, tj. za dva úkony 4.960,- Kč; dále pak režijní paušál za dva úkony právní služby – á 300,- Kč (každému žalobci polovina – tj. 150,- Kč za jeden úkon právní služby) a náhradu za 21% DPH dle § 137 odst. 3 o.s.ř. ve výši 1.105,- Kč. Právní zástupkyně žalobců, ačkoliv u jednání odvolacího soudu uvedla, že písemné vyčíslení nákladů odvolacího řízení, odvolacímu soudu zašle, takto neučinila, a proto odvolací soud nemohl přiznat další náhradu nákladů odvolacího řízení, zejména cestovné a náhradu za promeškaný čas, neboť mu jejich výše nebyla známa.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí je dovolání přípustné do dvou měsíců od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu soudu ČR v Brně prostřednictvím Krajského soudu v Brně, **pouze pokud** na základě podaného dovolání dospěje dovolací soud k závěru, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud (§ 237 a § 239 o.s.ř.).

V Olomouci dne 11. ledna 2017

Za správnost vyhotovení:
Jana Sedláčková

JUDr. Jan Zavrtálek v.r.
předseda senátu